LEGEARTIS
ИНГ-ПРО
ПРОПИСИ У ПРАКСИ
Број 9 ● јун 2013. ● www.legeartis.rs

Шта се заправо догађа на берзи?

... ПЛУС

ПРОДУЖЕЊЕ ПРИТВОРА У ЗАКОНОДАВНИМ РЕШЕЊИМА И У СУДСКОЈ ПРАКСИ

ПУТЕВИ – ПРАВНИ ПОЛОЖАЈ, СТРАТЕГИЈА И РЕАЛНОСТ

ОСНОВНИ КАПИТАЛ ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА

СТВАРНИ ЗНАЧАЈ ОРГАНИЗАЦИЈА ЦИВИЛНОГ ДРУШТВА

АКТУЕЛНО

НАЧИН СПРОВОЂЕЊА ИСПИТА У ОСНОВНОЈ И СРЕДЊОЈ ШКОЛИ

Судски поступци
Европски суд за људска права као „последња инстанца”

Радни односи
Примена новина у Закону о раду

Реч адвоката
Споразум о признању кривице и опортунитет кривичног гоњења

Трговина
Шта је то франшизинг?

LEGE ARTIS

ИНГ-ПРО

ВЛАДАН МИРКОВИЋ
главни и одговорни уредник
vladan.mirkovic@ingpro.rs

LEGEARTIS
ИНГ-ПРО
ПРОПИСИ У ПРАКСИ

ISSN 2334-6140

Година I, број 9
ЈУН 2013.

Оснивач и издавач:
ИНГ-ПРО
Издавачко-графичко д.о.о.
Београд, Веле Нигринове 16а

За оснивача и издавача:
Горан Грцић
Владимир Здјелар

Главни и одговорни уредник:
Владан Мирковић

Сарадници:
мр Жељко Албанезе
Александар Марковић
Биљана Антић
Бојана Амановић
Верица Мартић-Ролингер
Вук Перовић
Дејан Коцић
Драган У. Калаба
Ненад Цвјетићанин
Снежана Ћушић

Уредник рубрика *Календар важења правних аката/Порески календар*:
Ана Фулетин

Лектор/коректор:
Радмила Савић

Организатор издања:
Оливера Бошковић

Дизајн и обликовање часописа:
Маја Кесер

Редакција:
Веле Нигринове 16а
11000 Београд
тел: +381 11 2836 820
факс: +381 11 2836 474
е-пошта: redakcija@legeartis.rs

Часопис излази електронски једанпут месечно (12 бројева у оквиру годишње претплате). Текстови достављени за објављивање се не враћају. Сви текстови који се објављују у Часопису подлежу редакцијско-техничкој обради, у складу са одговарајућим стандардима Часописа.

Иако нема статус „четврте” судске инстанце, Европски суд за људска права у Стразбуру заправо је правна институција од огромног значаја: Врховни касациони суд је једно своје „обавезујуће” правно схватање донео, управо, под утицајем праксе Европског суда, а многи подносиоци представки „тек” су пред овим трибуналом успели да остваре своја права из радних односа. Тиме Европски суд за људска права нуди последњу „шансу” за остварење права и интереса у области радних спорова (стр. 22).

Новине у Закону о раду нису донете да би породиљама рад на одређено време прерастао у рад на неодређено време, већ у циљу доследног спровођења уставног начела према коме мајка ужива посебну заштиту, као и посебну подршку пре и после порођаја. Сазнајте све о томе на стр. 46.

У јунском броју часописа говоримо и о врло актуелној теми у вези са организацијом и начином спровођења испита у основној и средњој школи (стр. 54). Незаобилазне теме у овом издању су и: формирање цена и трговина на берзи, франшизинг као опција развоја малих и средњих предузећа, повећање основног капитала у привредним друштвима, споразум о признању кривице и опортунитет кривичног гоњења, али и продужење притвора у законодавним решењима и у судској пракси. И још много тога.

Уз наше уобичајене рубрике *Портал читалаца* и *Календаре* пореских обавеза и важења правних аката, доносимо и преглед увек корисних модела правних аката.

И на корак од лета...
LEGEARTIS је уз вас!

Будимо на вези

Часопис *Lege Artis* отворен је за сва ваша питања, мишљења, конструктивне предлоге, похвале и покуде. Можете их упутити ауторима текстова или на е-адресу редакције часописа **redakcija@legeartis.rs**
Пратите нас:
- **www.legeartis.rs**
- **www.propisi.net**
- **www.ingpro.rs**
- **www.facebook.com/IngProLegeArtis**

Преглед робе који се одређује приликом обављања ових поступака, свакако је у складу са ниским степеном ризика робе која се на овај начин отпрема или допрема. С друге стране, а с обзиром на то да се **евентуални про**
само на гра
његовог
и једно
до
на важна по
се на брзину
процедура, бу
тупак у суштини
на једном месту.
цедуре смањују
ловања.

Битно обележје овог поступка јесте и електронска комуникација носиоца одобрења и Управе царина, што учеснике у царинском поступку приморава да унапреде своје информатичке капацитете и
подразумева
ра уместо
ција (само током
на бази овог поступка
то је око 40.000 царинск
кларација мање него
било случај да овај
није примењен). Имају
виду укупан број
сених царинских
ција,
у периоду од кад је овај поступак у примени, могу се констатовати знатне уштеде: у времену потребном за попуњавање декларација, средствима која се издвајају за куповину сетова тих декларација, у времену комуницирања са информационим системом царинске службе и др.

Поред наведених предности на страни корисника, поједностављеним поступком увоза и извоза робе на основу фактуре, Управа царина добија могућност рационалнијег коришћења људских ресурса, будући да се овај поступак (за разлику од редовног) суштински обавља само у једној организационој јединици.

Календар важења правних аката

У овој рубрици доносимо преглед прописа који током овог месеца ступају на снагу, важе (у целости или у делу), односно који одложено ступају на снагу или почињу да се примењују у целости или у делу:

● Закон о роковима измирења новчаних обавеза у комерцијалним трансакцијама, објављен у „Службеном гласнику РС”, бр. 119/2012 од 17. 12. 2012. године.
– примењује се од 31. марта 2013. године

● Закон о јавним набавкама, објављен у „Службеном гласнику РС”, бр. 124/2012 од 29. 12. 2012. године.
– примењује се од 1. априла 2013. године, осим одредби члана 78. овог закона које се примењују од 1. септембра 2013. године

● Уредба о изменама и допунама Уредбе о садржини, обрасцу и начину подношења јединствене пријаве на обавезно социјално осигурање, јединственим методолошким принципима и јединственом кодексу шифара за унос података у Јединствену базу Централног регистра обавезног социјалног осигурања, објављена у „Службеном гласнику РС”, бр. 124/2012 од 29. 12. 2012. године.
– одредбе чл. 2–5. ове уредбе примењују се од 1. априла 2013.

КАЛЕНДАРИ... ● ПОРЕСКИХ ОБАВЕЗА ● ВАЖЕЊА ПРАВНИХ АКАТА ● ДОГАЂАЈА

ЗНАЧАЈНИ ПОДАЦИ И КОРИСНИ МОДЕЛИ ПРАВНИХ АКАТА

Износи личних примања запослених

ВРСТА ИСПЛАТЕ	ПО ЗАКО	ПОРЕСКИ ТРЕТМАН
1.		3.
Регрес за коришћење годишњег одмора	Исплата по ов ено обавезна, у р уговором општим ак о раду ко тачка), исплаћује 3 просечне рбији према м податку ежног за (54.44 3.341)	Плаћају се све пореске обавезе као на зараду
Отпр одласка		Не опорезује се до износа троструке месечне зараде по запосленом у Републици према последњем податку (54.447 × 3 = 163.341 дин.)
Јубиларна награда	До висине утврђене актом послодавца	Неопорезиво до 17.376 динара годишње
Накнада трошкова превоза до посла и повратка са посла	До висине цене превозн јавном саобраћају	Не опорезује се до висине превозне карте, односно до висине стварних трошкова превоза, а највише до 3.476 дин.
Накнада за исхрану у току рада	Исплата по овом основу је обавезна, у висини утврђеној општим актом, односно уговором о раду код послодавца (члан 118. тачка 5. Закона о раду)	се пореске као на зараду
Дневница за службено путовање у земљи	До висине прописане општим актом, односно уговором о раду код послодавца (члан 118. тач. 2. Закона о раду)	Неопо до 2.086 дин по дневници
Дневница за	Најмање у висини утврђеној	Не опорезује се до

ПОСТАВИТЕ ПИТАЊЕ НАШЕМ АУТОРУ, НАСТОЈАЋЕМО ДА ОДГОВОРИМО НА СВАКО ОД ЊИХ

ВУК ПЕРОВИЋ
дипл. правник, специјалиста за корпоративно управљање
unakrsni.pogled@legeartis.rs

КОЈЕ ЛИЦЕ ИСПУЊАВА ФОРМАЛ ОВЕ ЗА ЈАВНОГ БЕЛЕЖНИКА?
За јавног бележника може бити именова пуњава следеће услове:
1) да је држављанин Републике Србије, послов ис- и да има општу здравствену способност;
2) да има диплому правног факултета у Републици Ср да је положило правосудни испит и испит за јавног бел ника;
3) да има најмање пет година радног искуства у правној струци после положеног правосудног испита;
4) да је достојно јавног поверења за обављање послов јавног бележника (лице недостојно обављања послог је оно лице које је било осуђено за кривично дело прот правног саобраћаја, против службене дужности, као и друго кривично дело за које је запрећена казна од пет дина затвора или тежа казна, коме је одлуком надле органа престао статус јавног бележника, јавнобележни помоћника, јавнобележничког приправника или ад та, односно коме је због разрешења престала судиј јавнотужилачка функција, док не прођу три године престанка статуса, односно функције, лице из чије шања се може основано закључити да делатност ја лежника неће обављати у складу са етичким кодек доноси Комора);
5) да говори, пише и чита српски језик, а на подру јединице локалне самоуправе где је у службеној језик мањине да познаје и језик те мањине;
6) да има или да може доказати да ће обезбед рајуће просторије и опрему за обављање делат бележника.

„Сл. гласник РС”, бр. 31/2011 99/2011 – др. закон).

Јавни бележник саста јавнобележничке ис на српском језику, ћ ће је ним писмом, а језик националне мањи јавнобележничке испра се састављају на српском језику или на језику и писму националне мањине. Овде је занимљиво истаћи и то да за кон јавном бележнику даје мо гућност да, на захтев странке, састави исправу и на страном језику ако има својство судског преводиоца за језик на којем саставља исправу и ако је исправа намењена за употребу у иностранству.

Посебно важна врста јавних исправа јесу јавнобележнички записи. Правни послови и изјаве који су сачињени у облику јавнобележничког записа, а које је израдио јавни бележник, имају исту доказну снагу као да су сачињени у суду или пред другим државним органом. У облику јавнобележничког записа сачињавају се, нарочито, уговори о имовинским односима или споразуми о деоби заједничке имовине супружника или ванбрачних

непосредно сазнао. Тако издата и оверена исправа има снагу јавне исправе односно извр- истинитост онога што се у њој потврђује или одређује (чл. 238. Закона о парничном поступку

ФИНАНСИЈСКЕ ИНСТИТУЦИЈЕ И ПЛАТНИ ПРОМЕТ

Табела 2: Пример пореске олакшице код уплате максималног неопорезивог износа

Уплата (РСД)	Порез (%)	Олакшица (РСД)	Годишња уштеда (РСД)
5.214	12%	625,68	7.508,16

износила је преко 16 милијарди динара. Просечан принос остварен на укупну имовину фондова, односно FONDex индекс је 12,62%. Корисника-чланова, има око 180.000, што представља 10,39% од укупног броја запослених у Србији или 2,48% укупне популације (подаци су преузети из Статистичког анекса НБС, децембар 2012). То је, нажалост, још увек релативно мали број. Приказ пословања ДПФ-а у 2012. години дат је у Табели 3.

Имовина ДПФ-а у потпуности је инвестирана у земљи. Највише је уложено у државне дужничке хартије од вредности, обвезнице (48,3%) и трезорске записе (21,3%), затим у орочене депозите (4,4%), акције (2,9%), корпоративне обвезнице (1,2%), непокретности (0,5%), док се на касто рачунима налазило 15,8% средстава. Потраживања су износила 5,7 начин инвестирања је у Дијаграму бр. 1.
структура имови-

Из фондова је у 2012. години на име приватних пензија, односно повлачења једнократних износа и програмираних исплата укупно исплаћено 751,65 милиона динара. **Средства се углавном чим корисник**
а најчешће
у државн
вара п
пенз
од
су
ник престао с
риноса за запос-
су познати слу-
и ПТТ-а.

Наиме, по Закону из 2006. године, члан фонда стиче право на повлачење средстава с навршене 53 године живота, као и могућност да сва средства повуче одједном или путем програмираних исплата, односно ануитета. Изменом Закона од 2011, **граница се помера на 58 година, с тим да је одједном могуће повући само 30% од средстава** акумулираних у ДПФ-у. Ово решење је
дужем
Ипак, то
они који су уговор
закључили по Закону
Једно лице може би
товремено члан више
дова, а према свом нахо
средства из једног фо
може пребацити у неки д
ги фонд.

Табела 3: Годишњи приказ пословања ДПФ-а у 2012. години

	Број чланова	Имовина (у млн. РСД)	Принос 2)
Укупно н			,62%
Delta Generali Србије	179.823	16.011,3	12,73%
Delta Generali Index	41.739		12,99%
Raiffeisen Future	18.030	1.	10,96%

АУТОРСКИ ТЕКСТОВИ СА ОБИЉЕМ КОРИСНИХ ПРИМЕРА И СТРУЧНИХ ТУМАЧЕЊА

Драган У. Калаба, заменик Вишег јавног тужиоца у Чачку

„Донета пресуда Врховног касационог суда решава само један случај, дакле, није реч о заузимању јединственог правног става на кривичном одељењу тога суда или опште седнице."

Бојана Амановић, самостални саветник у Одељењу за трговину Министарства спољне и унутрашње трговине и телекомуникација

„Упркос све израженијој доминацији крупних малопродаваца, улога малих и средњих предузећа у овом сектору никако се не би смела занемарити."

Александар Марковић, дипл. правник с вишегодишњим искуством у свим областима радног права

„Сасвим је јасно да је Европски суд за људска права у Стразбуру последња 'шанса' за остварење права и интереса у области радних спорова."

Дејан Коцић, дипл. правник, виши саветник у Министарству саобраћаја

„Проблем је настао када су се локалне самоуправе суочиле са чињеницом да морају саме изнаћи потребна средства да би на одговарајући начин наставиле обављање послова одређених у члану 7. ст. 1. Закона."

Верица Мартић-Ролингер, дипл. правник с вишегодишњим искуством у привредном праву

„Нема економске и правне логике да друштва лица имају другачији статус од друштава капитала у вези с повећањем капитала."

Вук Перовић, дипл. правник, специјалиста за корпоративно управљање

„У Србији је данас регистровано више од 18.000 удружења грађана која за стално запошљавају око 4.500 људи и користе услуге више од 100.000 волонтера."

Биљана Антић, дипл. правник – просветни инспектор

„Ученик не може да полаже на разредном испиту само поједине делове наставног плана и програма, које није слушао и које није успео да савлада."

Ненад Цвјетићанин, адвокат, сарадник у настави на Правном факултету Универзитета Унион у Београду

„Треба истаћи да примена споразума о признању кривице и опортунитета кривичног гоњења није привилегија богатих, јер се међу 'помилованима' налази свега 0,2% имућних људи."

У овом броју...

РЕЧ АДВОКАТА

8 Споразум о признању кривице и опортунитет кривичног гоњења

ФИНАНСИЈСКЕ ИНСТИТУЦИЈЕ И ПЛАТНИ ПРОМЕТ

16 Како се тргује на берзи?

СУДСКИ ПОСТУПЦИ

22 Европски суд за људска права као „последња инстанца” у области радних спорова

29 Продужење притвора у законодавним решењима и у судској пракси

КОМПАНИЈСКО ПРАВО

34 Основни капитал привредних друштава и регистрација повећања основног капитала

РАДНИ ОДНОСИ И СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ

46 Основни елементи примене новина у Закону о раду

ОБРАЗОВАЊЕ

54 Организација и начин спровођења испита у основној и средњој школи

ДРЖАВА И ДРУШТВО

66 Улога цивилног сектора у креирању друштвеног система у Републици Србији

ТРГОВИНА

74 Франшизинг – опција за развој МСП сектора

ПЛАНИРАЊЕ И ИЗГРАДЊА

82 Путеви – правни положај, стратегија и реалност

ПОРТАЛ ЧИТАЛАЦА

88 Имате питање? Имамо одговор!

ТАБЕЛЕ И УЗОРЦИ

90 Подаци од значаја за рад пословних субјеката

Корисни модели правних аката

94 Решење о структури радне недеље наставника-педагога школе
96 Одлука о именовању секретара школе
97 Предлог ради признања стране судске одлуке о законском издржавању
98 Супергаранција
100 Уговор о отпремању (шпедицији) са фиксном накнадом (II)
107 Уговор о послузи зида зграде

РУБРИКЕ

3 Уводна реч
4 Из прве руке
5 Међу ауторима у овом броју...
44 Порески календар
64 Календар важења правних аката
72 Прослишавање
80 Смешна страна адвокатуре
93 Календар догађаја

Споразум о признању кривице и опортунитет кривичног гоњења

Основне разлоге озакоњења ова два овлашћења јавног тужиоца треба тражити у повећању ефикасности кривичног поступка, растерећењу судова, али и у значајним финансијским уштедама

Споразум о признању кривице представља релативно нов институт нашег кривичнопроцесног законодавства, који је иначе карактеристичан за англосаксонске кривичне поступке, али је данас широко прихваћен и у бројним континентално-европским кривичнопроцесним законодавствима, па се чак понекад у теорији говори о својеврсној зарази оваквим решењем (*plea barging infection*).

Иако потиче из англосаксонског права, његово порекло није изворно британско, па тако, кривичнопроцесни систем Велике Британије, који се с разлогом сматра колевком англосаксонске кривичноправне традиције и правног система уопште, не познаје споразум о признању кривице, односно страначку нагодбу овог типа, већ постоји једино могућност да суд узме у обзир признање окривљеног, те да му ублажи казну. То се, међутим, не чини у договору са окривљеним, нити је то обавезно.

Као кривичнопроцесни институт, споразум о признању кривице први пут је у Републици Србији уведен изменама Законика о кривичном поступку („Сл. лист СРЈ", бр. 70/2001, 68/2002, „Сл. гласник РС", бр. 58/2004, 85/2005, 115/2005, 49/2007, 72/2009 и 76/2010), а који је усвојен 2006. године. Поред осталог, заснован је на чл. 6. Европске конвенције која инсистира на томе да у поступку коришћења процесних права, странке морају бити једнаке, а то значи да је обавеза, пре свега, тужиоца да окривљеног и његовог браниоца упозна с целокупним материјалом којим располаже или који му може бити на располагању и који је од битне помоћи окривљеном да се ослободи кривице или да постигне смањење казне.

Посебна погодност споразума о признању кривице састоји се у великом смањењу трошкова дуготрајних кривичних поступака, а имајући у виду широку лепезу кривичних дела која се могу решавати на начин регулисан Законником о кривичном поступку, то би за буџет Републике Србије представљало огромну уштеду.

У формалном смислу, споразум о признању кривице представља посебан облик договореног решавања предмета кривичног поступка, што се чини на основу одговарајуће сагласности воља странака, о којој коначну оцену даје кривични суд. Споразум о признању кривице истовремено представља и посебан вид сумарног, потенцијално веома брзог и ефикасног окончања кривичног поступка, јер ако дође до закључења таквог споразума и уколико њега након тога потврди и сâм суд, по одређеном процесном аутоматизму из њега произлази правноснажна осуђујућа пресуда.

Принцип опортунитета и споразум о признању кривице показали су се као веома ефикасна средства у борби против криминала. Њима се постиже ефикасност, смањују трошкови поступка и растерећују судови, а нарочито у случајевима примене опортунитета, када је реч о делима за која је прописана новчана казна или казна затвора до три године, а у појединим случајевима и до пет година

У случају када је донето решење о одбијању споразума о признању кривице, признање окривљеног дато у оквирима тог споразума губи сваки доказни значај, тако да не може бити доказ у кривичном поступку. Када решење о одбијању споразума о признању кривице постане правноснажно, споразум и сви списи који су с њим повезани, уништавају се пред судом, о чему се саставља службена белешка, а судија који је такво решење донео не може учествовати у даљем току тог кривичног поступка.

Након што решење о усвајању споразума о признању кривице постане правноснажно, оно мора на одговарајући начин бити инкорпорисано у оптужницу, како би се тиме формално, у складу с начелом акузаторности, омогућило доношење пресуде која проистиче из таквог споразума. Па тако, уколико је оптужница већ поднесена, решење о усвајању споразума о признању кривице сматраће се њеним саставним делом, а ако оптужница још није била поднесена, јавни тужилац ће у року од три дана саставити оптужницу у коју укључује и споразум о признању кривице.

На основу оптужнице, председник већа без одлагања доноси пресуду којом окривљеног оглашава кривим и изриче му казну, односно другу кривичну санкцију, те одлучује о осталим питањима предвиђеним у споразуму о признању кривице. Поред садржаја из споразума, ова пресуда садржи све остале елементе који су и иначе, према општим прописима садржани у осуђујућој пресуди. Против ове пресуде жалба није дозвољена, а моментом доношења пресуда постаје правноснажна. Ако је споразумом о признању кривице предвиђено одустајање јавног тужиоца од кривичног гоњења за кривична дела која нису обухваћена споразумом о признању кривице, у односу на та кривична дела, суд доноси одбијајућу пресуду, што представља посебан вид поступања према начелу опортунитета кривичног гоњења, а оштећени у таквом случају нема право на супсидијарно кривично гоњење, тј. не може постати оштећени као тужилац.

Закључак

Увођењем института споразума о признању кривице у кривични поступак уведена је нова форма медијације као последица савремених тенденција и захтева за тзв. реституционим правдом. Основни разлог њиховог увођења није заснован само на интересу за бржим и ефикасним решавањем предмета кривичног поступка, већ је утемељен и у интересима помирења између оштећеног и окривљеног, што представља веома значајан општи друштвени интерес, будући да је основна карактеристика кривичнопроцесног законодавства, да у једноставним стварима, када предмет кривичног поступка нису тежа дела, већи значај прида изразима сагласне воље окривљеног и оштећеног, чиме се интереси оштећеног боље штите, а окривљени се поштеђује кривичног процесно-регресивног реаговања у случају када то није апсолутно неопходно. Као резултат свега тога настају услови за достизање елемената ширег друштвеног мира.

Начело опортунитета кривичног гоњења, као и закључивање споразума о признању кривице, коначно су заживели у нашем кривичнопроцесном законодавству и треба их примењивати у знатно већој мери. Свеједно, треба повести рачуна да се ови видови нагодбе не претворе у средства уцене, које ће окривљени прихватати из страха чак и онда кад нису криви.

У ДУХУ САВРЕМЕНИХ ТЕНДЕНЦИЈА

На основу потписаних споразума о признавању кривице у 2012. години, на казне затвора осуђена су 402 лица, на новчану казну 89, условно 338, према 86 је изречена мера безбедности, 68 је обавезано на испуњење неких обавеза (на пример, лечење од алкохола или наркоманије), док је 38 обавезано на враћање имовинске користи, док је суд одбацио 23 нагодбе.

Како се тргује на берзи?

У фебруарском издању нашег часописа упознали смо се са основним појмовима у области берзанског пословања. Овај текст нуди одговоре на следећа питања – како се формира цена на берзи и како се на њој тргује

Када се одлучите да купујете на берзи све што је потребно да урадите јесте да контактирате са својим брокером како бисте се обавестили о цени акције коју желите да купите или продате. На сајту Београдске берзе и сами можете да сазнате цену с последњег трговања, као и обим трговања и промену цене (процентуално): црвено су обојене акције којима је цена пала, зелено акције којима је цена порасла, а све остале – којима се цена није мењала – беле су.

Начин трговања на берзи је стандардизован. То се односи на предмете трговања, али и на **сâм поступак трговања који је до детаља одређен, што и јесу основни предуслови за брзу, ефикасну и економичну трговину**. Најопштије речено, правила су свима унапред позната, а изузеци не постоје.

Акција, као хартија од вредности, има своје карактеристичне ознаке: препознаје се по називу под којим се њоме тргује на берзи. На налогу неће писати пуно пословно име, на пример, Друштво за истраживање, производњу, прераду, дистрибуцију и промет нафте и нафтних деривата и истраживање и производњу природног гаса Нафтна индустрија Србије А.Д. Нови Сад, већ само ознака НИИС, или БИПБ – Београдска индустрија пива. Акција има и свој ИСИН број, који додељује Централни регистар хартија од вредности. Осим тога, прописана је и форма у којој се налози испостављају берзи, па се чак и по боји разликује продајни (плави) од куповног (црвени), а тачно је одређено и време њиховог испостављања, као и преглед лица која их могу испостављати. Слободна форма, дакле, не постоји.

Стандардизовање је јако важно, јер су на тај начин избегнуте све нејасноће и произвољна тумачења. Сва дефинисана правила су у функцији брзе и јасне комуникације, као и сигурности и поверења инвеститора у тржиште хартијама.

Ипак, **оно што не може да се пропише – јесте цена**, а то је заправо и основна функција берзе која се остварује у откривању цене. Под откривањем цене подразумева се низ поступака или корака који имају за циљ „откривање" фер цене хартије од вредности. Циљ им је и ликвидност тржишта: проналажење супротних налога, учесталост трансакција.

Берза не одређује цену хартија од вредности. Само у случају хартија којима се претходно није трговало на берзи, односно код укључивања хартије на тржиште, решењем о укључењу ХОВ на тржиште одређује се тзв. индикативна цена за прво трговање. Ово трговање се најављује на сајту Београдске берзе, тако да се „заказаног" дана, полазећи од индикативне цене, могу испостављати налози за формирање цене и трговање.

Основни фактор у формирању цене хартија од вредности јесте укупна понуда и укупна тражња. Сви налози пристигли за трговање **рангирају се** према количини (број хартија) и према својој цени.

Основни фактор у формирању цене јесте укупна понуда и укупна тражња.

сама цена, а што је и основна карактеристика ове методе трговања. Дакле, ако се акцијом тргује по МКТ методу цена акције тог дана може се кретати у оквиру зоне флуктуације. Зато ћемо размислити да ли ћемо дати тржишни налог (ТН). Предност му је да се може реализовати пре осталих, па ћемо тржишни налог дати кад хоћемо да истргујемо тог дана, јер нам је потребан новац назад. Од вештине вашег брокера зависиће када ће убацити налог. С лимит налогом можемо проћи боље што се тиче цене, али може се догодити да се не реализује, будући да цена код продајног лимит налога значи – најмање по тој цени, а код куповног – највише по тој цени, док тржишни „гута" све.

Следи преглед фаза овог метода трговања:

1. Фаза предотварања (9.30–10.00): иста је као и код МПЦ-а, а чине је подфазе:

а) Пријем налога (9.30–9.55);

б) Рандом период (9.55–10.00);

2. Фаза отварања (10.00): иста као аукција код МПЦ-а, а утврђује се цена отварања;

3. Фаза трговања на отварању: иста као трговање на МПЦ-у, а подразумева закључивање трансакција по цени отварања;

4. Фаза континуираног трговања (10.00–13.00): континуирано испостављање и *уйаривање* налога;

5. Фаза затварања (13.00): утврђује се цена затварања; ова цена се утврђује као цена последње транксакције у фази континуираног трговања или просечна пондерисана, а одлуку о томе доноси директор берзе;

6. Фаза трговања на затварању: иста као трговање на затварању код МПЦ-а, а означава пријем налога по цени затварања.

Фаза продужетка предотварања и скуп фаза унутардневне аукције, као ванредне фазе, за сада су само предвиђене прописима.

Предвиђање трендова

За предвиђање будућих трендова цене на берзи користе се следеће врсте анализа:

1. Техничка анализа – овде се кретање цена предвиђа технички, коришћењем графикона, на начин као што то чине инжењери. Прати се раст и пад цене једне хартије, а може се користити и за валуте и цене било ког производа. Суштина је у томе да се на основу досадашњих трендова пројектује будући тренд, с обзиром на чињеницу да се слике формиране у графиконима изнова понављају. Најниже тачке, средишње тачке и највише тачке на графикону спајају се и тако настају облици: линија, кривуља, талас. Одступањем од праве линије и поређењем с количином трговања по истој цени пре неког времена, линија може да формира облик глава и рамена (*head-and-shoulders*), што преноси одговарајућу поруку. Методом свећа (*candlesticks*), који постоји и на сајту Београдске берзе, формирају се облици попут чекића, висећег човека, превртнутог чекића, а свака од ових фигура има своје значење. Осим графикона цене, техничким аналитичарима нису потребни никакви други подаци. Да би могли да предвиде тренд кретања цена није им важно ни која је привредна грана у питању, нити колики је остварени профит, уложени капитал, колики је број акционара, као ни ко је директор издаваоца хартије.

2. Фундаментална анализа поштује правила економије, прати анализе и служи се рацио показатељима. Овде се процене заснивају на подацима из финансијских извештаја.

Сва дефинисана правила берзанског пословања у функцији су брзе и јасне комуникације, као и сигурности и поверења инвеститора у тржиште хартијама.

LEGE ARTIS
ИНГ-ПРО

Европски суд за људска права као „последња инстанца" у области радних спорова

Иако се Европски суд за људска права у Стразбуру не може сматрати судом „четврте" инстанце, пракса улагања представки овом суду и њихово усвајање показали су се врло ефикасним у области радних спорова

Европска конвенција о заштити људских права и основних слобода, позната још и као Европска конвенција о људским правима (у даљем тексту: Конвенција) јесте правни акт Савета Европе, донета у Риму 4. новембра 1950. године, а ступила је на снагу 3. септембра 1953. Чин доношења Конвенције правно је уобличио идеју европских земаља о успостављању јединствене заштите људских права и индивидуалних политичких слобода који, уз владавину права, а према оснивачком акту Савета Европе, чине темељ истинске демократије (Преамбула Статута Савета Европе).

Ратификацијом Конвенције („Службени лист СЦГ – Међународни уговори", бр. 9/2003, 5/2005 и 7/2005 и „Службени гласник РС – Међународни уговори", бр. 12/2010) и установљавањем надлежности Европског суда за људска права у Стразбуру уведена је још једна, последња, могућност заштите права и интереса из области радних односа.

Иако Европски суд за људска права у Стразбуру (у даљем тексту: Европски суд), у више својих одлука, истиче да није суд „четврте" инстанце, јер је на националним судовима да примењују национално материјално и процесно право, ипак, може се рећи да се улагање представки овој судској инстанци, као и њихово усвајање, показало ефикасним у области радних спорова (примера ради, „принудно извршење" против предузећа у реструктурирању...).

У том смислу, треба приметити и члан 426. ст. 1 тач. 11) Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС", бр. 72/2011) који као разлог понављања поступка прописује и могућност странке да употреби одлуку Европског суда којом је утврђена повреда људског права, а то је могло да буде од утицаја на доношење повољније одлуке.

Такође, овакву констатацију потврђује чињеница да од, до сада, 84 донете пресуде Европског суда у односу Републике Србије, око 17 пресуда „отпада" на област радних односа.

Сама Конвенција прописује низ права и слобода, који, *prima facie*, не обухватају област радних спорова. Широким тумачењем одредаба Конвенције, међутим, Европски суд је „проширио" надлежност Конвенције и на област рада, пре свега у области права на правично суђење, забрану дискриминације и повреде права на имовину (ова права била су предмет представки против Републике Србије), али и на нека друга права (забрана принудног рада, слобода удруживања и сл., која до сада нису била предмет представки против Републике Србије).

Услови за допуштеност представки Европском суду

Европски суд може узети предмет у поступак тек када се исцрпу сви унутрашњи правни лекови, у складу са општепризнатим начелима међународног права, и у року од 6 месеци од дана када је поводом тог

са чланом 2. ст. 2. Конвенције Међународне организације рада бр. 29, којим је дефинисано да је принудни рад сваки рад или услуга који се захтевају од једног лица под претњом ма које казне и за које се то лице није добровољно пријавило". Стога су и (били би) неосновани захтеви којим би под принудним радом подразумевали „притисак" који ствара тржиште рада, у виду велике незапослености, а који запослене „приморава" да прихвате посао и да на њему раде.

Европски суд је и у предмету Ван дер Мусел против Белгије из 1983. године применио дефиниције из одговарајућих конвенција Међународне организације рада.

Подносилац представке у овом предмету био је млади адвокат из Белгије који је тврдио да заступање сиромашних клијената без накнаде за рад (*pro bono*), а по налогу Адвокатске коморе, представља кршење Европске конвенције о забрани принудног рада. Установљавајући да није било кршења члана 4. тач. 2) Конвенције Европски суд је изнео следеће образложење: „Члан 4. не одређује шта се подразумева под 'принудним или обавезним радом', а такође не могу се наћи никакве водиље у различитим документима Савета Европе који се односе на припремни рад на Европској конвенцији. Европски суд подсећа да је Ван дер Мусел добровољно ступио у професију адвоката са знањем о постојању праксе на коју се жали. Имајући у виду ову околност, само значајна и неразумна неравнотежа између циља коме се тежи – да се квалификује као адвокат – и обавеза преузетих у сврху постизања тога циља, била би довољна да оправда закључак да је служба изнуђена од г. Ван дер Мусела у вези с пружањем бесплатне правне помоћи била присилна без његовог пристанка, које у конкретном случају, по оцени Европског суда, није било".

С тим у вези, заузето становиште, односно околност да само „значајна и неразумна неравнотежа између циља коме се тежи и обавеза које се преузимају уз претходно знање о истом", може бити начелно тумачена у вези с уговарањем несразмерних клаузула путем (Анекса) уговора о раду којим се запосленима (под „претњом" незакључивања уговора о раду или анекса) нуде различити „терети" (примера ради, висока накнада трошкова послодавцу на име улагања у образовање запослених...). Можда би у овом случају то и била идеја водиља приликом тумачења начела једнакости узајамних давања, из Закона о облигационим односима.

Закључак

Доношење пресуда у области радних спорова од стране Европског суда у досадашњој пракси показало се прилично ефикасним. Потврду за то можемо уочити у околности да је Врховни касациони суд једно своје „обавезујуће" правно схватање донео, управо, под утицајем праксе Европског суда, а да су многи подносиоци представки „тек" пред овим трибуналом успели да остваре своја права. Због свега изложеног сасвим је јасно да је Европски суд за људска права у Стразбуру последња „шанса" за остварење права и интереса у области радних спорова.

ЛИНКОВИ

На сајту http://www.coe.org.rs/REPOSITORY/1995_formular_predstavke.pdf може се преузети образац Представке Европском суду за људска права, а на сајту http://www.coe.org.rs/REPOSITORY/1997_uputstvo_za_popunjavanje_formulara_predstavke.pdf налази се упутство за попуњавање обрасца представке на основу члана 34 Конвенције.

ДРАГАН У. КАЛАБА
заменик Вишег јавног тужиоца у Чачку
sudski.postupci@legeartis.rs

Продужење притвора у законодавним решењима и у судској пракси

Иако закон врло јасно прописује начин продужења притвора „на месеце", у пракси се, ипак, дешава да решењем другостепеног суда притвор буде „скраћен" у корист окривљеног. Да ли је тиме прекршен закон?

Као мера за обезбеђење присуства окривљеног и несметаног вођења кривичног поступка, притвор је регулисан члановима 141–147. Закона о кривичном поступку („Сл. гласник РС", бр. 58/04, 85/2005, 115/2005, 46/2006, 49/2007, 122/2007, 20/09 и 72/09, у даљем тексту: ЗКП). Рокови су подједнако важан процесни институт који је у директној вези с притвором и регулисани су члановима 182–186. ЗКП-а.

У сваком случају, рок је временски период у коме надлежни орган треба да обави одређену процесну радњу. Овде нећемо залазити у теоријске аспекте појма рока и његове врсте (материјални, процесни, преклузивни, дилаторни и др.), већ ћемо се упознати с поступком доношења решења којим се окривљеном продужава притвор и начином рачунања рокова за његово продужење. На темељу основних и законских решења даћемо приказ спорних ситуација и указати на различито поступање другостепеног суда у истим правним ситуацијама.

У члану 144. ст. 1. ЗКП-а регулисано је да се **окривљени може задржати у притвору највише месец дана** од дана лишења слободе, а **после тог рока**, окривљени се може задржати у притвору **само на основу решења о продужењу притвора**.

У ставу 2. истог члана регулисано је да се по одлуци Већа (члан 24. ст. 6. ЗКП-а) **притвор може продужити највише за два месеца**, а у ставу 3. наведено је да се притвор може продужити највише **за још три месеца**.

На основу изложеног јасно произлази да притвор у фази истраге (чл. 241–264. ЗКП-а) може трајати **највише шест месеци**, те да се истеком наведеног рока окривљени мора пустити на слободу.

Дакле, за одређивање и продужење притвора **законодавац користи израз „највише до"**, што значи да се решењем истражног судије, а потом и Већа, притвор **може одредити или продужити и „на дане", али то мора бити прецизно означено**.

У члану 183. ст. 1. ЗКП-а наведено је да се рокови рачунају на сате, дане, месеце и године, а у ст. 3. да се **рок одређен по месецу завршава протеком оног дана последњег месеца који по свом броју одговара дану када је рок отпочео**.

У пракси то изгледа овако: Ако је истражни судија окривљеном одредио притвор највише месец дана (дакле, није одређен у дане), а лишен је слободе, на пример, 5. марта 2012, тада притвор истиче 5. априла 2012. године. Ако Веће истом окривљеном продужи притвор највише за два месеца (дакле, и овде није одређен у дане), онда исти истиче 5. јуна 2012. године.

Продужење рока подразумева да је претходно истекао раније одређени рок. Када је реч о месецима, то значи да мора да истекне дан последњег месеца који по свом броју одговара дану када је рок отпочео.

Када се анализирају претходно наведена законска решења,

Будући да је реч о врло осетљивом институту кривично-процесног права, основано очекујемо да Врховни касациони суд заузме важећи став на начин како је то предложено у овом тексту.

којим је притвор одређен односно продужен и продужење притвора тече од дана истека раније одређеног притвора".

Судећи по томе како је Апелациони суд у Крагујевцу у два случаја продужио притвор, исти није продужен истеком последњег дана трајања претходног рока утврђеног притвора, већ је продужен и рачуна се од дана одржане седнице другостепеног већа (иако се разлози за то не наводе у образложењима оба цитирана решења). Тиме је скраћен први рок који је одређен на месец, па је притвор окривљеном трајао не „на месец дана", већ 29 или 28 или 27 дана.

Друго, и у спорним случајевима притвор је одређен и требало је да се продужи на месеце, а не на дане, онако како је то учинио Апелациони суд у Крагујевцу. Првобитно одређен „на месец", притвор је претворен у дане, јер је месец скраћен, а то је супротно изрекама побијаних решења којима је притвор одређен и продужаван на месеце.

Како је на предлог истражног судије притвор одређен и продужаван „на месеце", тада се примењује одредба члана 183. ст. 3. ЗКП-а, а то је рачунање рока „на месеце", а што у поменутим случајевима није учињено.

Треће, овим поступком је другостепени суд, у ствари, скратио претходно утврђени рок за неколико дана, о чему у образложењу цитираних решења нема ни речи. С тим у вези, поставља се следеће питање: ако истражни судија одреди притвор у трајању од највише месец дана и наведе да траје до одређеног датума (видети цитиране случајеве), а то је месец дана – **како, на који начин и на основу ког прописа Веће тог истог суда, или пак другостепени суд, тај првобитно одређени рок може да скрати**.

Другим речима, овде није реч о жалби против решења истражног судије којим је одређен притвор, па да се новим решењем, у погледу рачунања трајања притвора, евентуално преиначи претходно донето, већ је реч о продужењу притвора истеком претходно утврђеног рока притвора који је одређен на месеце, а не на дане.

Тачан је закључак Врховног касационог суда да суд може да одреди притвор и у краћем трајању, а које је мање од три месеца. У конкретним случајевима продужен је притвор за два односно за један месец, а погрешан је почетак рачунања продуженог рока на месец/е. Скраћивањем претходно одређеног рока за притвор на месец/е, рок за притвор окривљеног скраћен је за неколико дана, чиме је повређен закон у корист окривљеног.

Рад надлежних државних органа требало би да буде заснован на Уставу Србије и важећем кривичном законодавству (Кривични законик и Законик о кривичном поступку), али се у пракси, нажалост, догађа сасвим супротно.

Код притвора, као мере за обезбеђење присуства окривљеног главном претресу, у том смислу не би требало да постоји никаква дилема. Будући да је реч о врло осетљивом институту кривично-процесног права, основано очекујемо да Врховни касациони суд заузме важећи став на начин како је то предложено у овом тексту.

Основни капитал привредних друштава и регистрација повећања основног капитала

Као новчана вредност уписаних улога чланова друштва, основни капитал друштва се повећава одлуком чланова друштва на начин и у поступку који су прописани законом и који се разликују зависно од правне форме привредног друштва

За разлику од Закона о привредним друштвима из 2004. године, који је основни капитал дефинисао као разлику између укупне имовине и обавеза друштва, нови Закон о привредним друштвима („Сл. гласник РС", бр 36/2011, 99/2011, у даљем тексту: Закон), одредбом члана 44. ст. 3, **основни** (регистровани) **капитал друштва дефинише као збир новчане вредности уписаних улога чланова друштва у друштво, који су регистровани у складу са законом** о регистрацији. Висину основног капитала одређују чланови друштва прописивањем обавезе уноса/уплате улога, оснивачким актима, при оснивању, и касније, у току пословања друштва, одлуком о повећању капитала.

Вредност основног капитала друштва је, свакако, вредност збира уписаних улога, а не унетих/уплаћених улога. Чланови друштва стичу удео у друштву, односно акције, на основу вредности уписаног улога, независно од чињенице да ли су уписани улог и уплатили/унели у друштво. Друштву су одговорни за извршење обавезе уноса/уплате улога и у обавези су да накнаде штету која му је проузрокована пропуштањем или кашњењем са извршењем те обавезе.

Последице преузимања обавезе на уплату, односно унос улога

Оснивањем друштва и одређивањем вредности основног капитала, односно доношењем одлуке о повећању капитала, између друштва и члана, дакле, настаје дужничко-поверилачки однос на основу кога друштво (тек након регистрације оснивања, односно повећања капитала с обзиром на то да су обе регистрације конститутивног карактера), стиче право да потражује уплату/унос улога у уговореном или законском року, као и право на накнаду штете која му је проузрокована неуредним извршењем те обавезе. Такође, као једини законом прописан разлог због кога скупштина друштва може одлучити о искључењу члана регулисано је управо пропуштање члана да изврши своју обавезу уноса/уплате улога у прописаном року. Наиме, у том случају, по процедури прописаној одредбом члана 48. Закона, скупштина може донети одлуку о искључењу члана из друштва, без права на накнаду тржишне вредности удела, чиме удео члана који је искључен постаје сопствени удео друштва. Па чак и тада, члан који је искључен остаје у обавези да уплати, односно унесе улог на који је био обавезан, а уколико је то потребно за намирење повериоца, док друштво задржава право да захтева накнаду штете од искљученог члана.

Замена испуњења уговорене обавезе

Одредбом члана 47. Закона прописано је да по основу преузете обавезе чланови друштва стичу удео у друштву, односно акције друштва, а улози који су уплаћени, односно унети у друштво

додатка број 15 – Повећање капитала. Наведена пријава иста је за све форме привредних друштава. Регистрациона пријава може се поднети и у форми поднеска (слободној форми), у ком случају је неопходно да пријава садржи податке о регистру коме се пријава подноси, предмет и врсту регистрације, идентификационе податке подносиоца пријаве, као и на који начин подносилац захтева да му се достави одлука регистратора, у складу са одредбом члана 6. Закона о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре („Сл. гласник РС”, бр. 99/2011).

С друге стране, акционарска друштва, као што је већ речено, региструју повећање основног капитала у Регистру привредних друштава у два корака: прво региструју одлуку о повећању капитала, па тек након спроведене процедуре издавања акција код Централног регистра, региструју само повећање капитала у Регистру привредних субјеката. Регистрациона пријава за регистрацију и објаву одлуке може се, такође, преузети на интернет страни Агенције за привредне регистре и састоји се из обавезног дела пријаве **Регистрациона пријава промене података – обавезни подаци** и **додатка број 29 – Регистрација и објава документа**. Уз регистрациону пријаву за регистрацију и објаву одлуке о повећању капитала доставља се доказ о уплати накнаде у износу од 700 динара.

По спроведеном упису акција у Централном регистру, акционарско друштво Регистру привредних субјеката доставља регистрациону пријаву повећања основног капитала, доказ о уплати накнаде у износу од 2.500 динара и потврду Централног регистра да је извршен упис акција.

НОВА ШТАМПАНА ИЗДАЊА

ЗАКОН О ИЗВРШЕЊУ И ОБЕЗБЕЂЕЊУ
(пречишћен текст)
- Формат А5, 176 страна
- Цена: 390,00 дин

(ПДВ од 8% није урачунат у цену)

ЗАКОН О ПАРНИЧНОМ ПОСТУПКУ
- Формат А5, 176 страна
- Цена: 390,00 дин.

(ПДВ од 8% није урачунат у цену)

Књиге можете поручити на
тел. 011/2836-820, 2836-821, 2836-822
или е-поштом на ingpro@ingpro.rs

Порески календар

5. ЈУН

- Подношење захтева за субвенционисање пореза на зараде и доприноса за пензијско и инвалидско осигурање на обрасцу ЗСП и ЗСД за претходни месец
- Подношење збирне пореске пријаве за порез по одбитку на обрасцима ПП ОД и ПП ОПЈ (једном месечно, и то посебно за сваку исплату извршену у претходном месецу)
- Достављање обавештења о закљученим уговорима по основу естрадних програма у претходном месецу – Образац ОЗУ
- Подношење збирног месечног обрачуна накнаде за приређивање посебних игара на срећу у играчницама на обрасцу ЗМОН за претходни месец
- Плаћање накнаде за игре на срећу
- Подношење месечног обрачуна промета за свако уплатно-исплатно место кладионице
- Подношење извештаја о збиру дневних обрачуна по аутомату
- Подношење извештаја о стању механичких и електронских бројчаника по сваком аутомату
- Уплата средстава по основу обавезе запошљавања особа са инвалидитетом и обавеза достављања извештаја о извршењу обавезе запошљавања особа са инвалидитетом у складу са Законом на обрасцу ИОСИ за претходни месец

10. ЈУН

- Подношење месечног обрачуна пореза на премије неживотног осигурања на обрасцу МОППНО за претходни месец
- Плаћање пореза на премије осигурања за претходни месец
- Месечни извештај о пословању отвореног, односно затвореног инвестиционог фонда на прописаном обрасцу ОИФ, ЗИФ за претходни месец
- Месечни извештај о пословању друштва за управљање за претходни месец, на прописаном обрасцу
- Месечни извештај о улагању у дужничке хартије од вредности – издаваоци резиденти и нерезиденти – Образац ХОВ
- Пољопривредно газдинство које деривате нафте користи као моторно гориво за пољопривредне сврхе Пореској управи подноси захтев за рефакцију плаћене акцизе – Образац РЕФ-ПГ (најраније 10. јуна)

15. ЈУН

- Плаћање аконтације пореза на приходе од самосталне делатности за претходни месец
- Плаћање доприноса на приходе од обављања самосталне делатности за претходни месец
- Плаћање доприноса за свештенике и верске службенике, за домаће држављане запослене у иностранству и за иностране пензионере за претходни месец

Основни елементи примене новина у Закону о раду

Новине у Закону нису донете да би породиљама рад на одређено време прерастао у рад на неодређено време, већ у циљу доследног спровођења уставног начела према коме мајка ужива посебну заштиту, као и посебну подршку пре и после порођаја

Већ неко време воде се расправе о изменама Закона о раду, међутим, како се чини, конкретне резултате треба очекивати тек крајем ове године. У међувремену, немајући времена да чека договор социјалних партнера, председник Народне скупштине Републике Србије предложио је, а Народна скупштина усвојила Закон о изменама и допунама Закона о раду, који је објављен у „Сл. гласнику РС", бр. 32/2013. Иновиране одредбе Закона ступиле су на снагу 16. априла 2013. године.

Измене и допуне Закона о раду („Сл. гласник РС", бр. 24/05, 61/05, 54/09 и 32/2013, у даљем тексту: Закон) извршене су ради:

1) доследног спровођења уставног начела према коме у Републици Србији мајка ужива посебну заштиту, као и посебну подршку пре и после порођаја;

2) имплементације у домаће законодавство одредбе о мајкама дојиљама из Конвенције број 183 о заштити материнства, коју је донела Међународна организација рада, а коју је Народна скупштина ратификовала 5. маја 2010. године („Сл. гласник РС – Међународни уговори ", број 1–10).

У прилог овим изменама Закона иде и све већи број притужби грађана упућених Народној скупштини, у којима се тражи заштита трудница запослених на одређено време, као и спречавање злоупотреба послодаваца који приликом запошљавања жена постављају услов да не рађају или их отпуштају непосредно након рођења детета.

У циљу побољшања Закона по овим основама, у Закону је придодат нови члан 93а и иновиран је члан 187, које ћемо образложити у наставку текста.

Додатна права запослених жена после порођаја

У делу Закона који регулише „заштиту материнства" додат је нови члан 93а, који гласи:

„Послодавац је дужан да запосленој жени, која се врати на рад пре истека годину дана од рођења детета, обезбеди право на једну или више дневних пауза у току дневног рада у укупном трајању од 90 минута или на скраћење дневног радног времена у трајању од 90 минута, како би могла да дои своје дете, ако дневно радно време запослене жене износи шест и више часова.

Пауза или скраћено радно време из става 1. овог члана рачунају се у радно време, а накнада запосленој по том основу исплаћује се у висини основне зараде, увећане за минули рад."

Према тим новим одредбама, запосленој жени која није искористила пуно породиљско одсуство од годину дана, већ се врати на рад пре истека годину дана од рођења детета, послодавац је дужан да обезбеди право да дои своје дете, на један од следећих начина:

1) да јој омогући једну или више дневних пауза у току дневног рада у укупном трајању од 90 минута, или

2) да јој омогући скраћење дневног радног времена у трајању од 90 минута.

Ове две могућности може користити запослена жена – породиља ако њено дневно радно време износи шест и

Ове законске одредбе не односе се на жене које код послодаваца раде по неком од облика рада ван радног односа (уговор о раду, о привременом или повременом раду, допунском раду и сл.).

најдуже до навршених пет година живота детета.

У члану 187. Закона извршена је још једна допуна, додавањем новог става 3, који гласи: „Решење о отказу уговора о раду ништаво је ако је на дан отказа уговора о раду послодавцу било познато постојање околности из става 1. овог члана или ако запослени у року од 30 дана од дана пријема отказа обавести послодавца о постојању околности из става 1. овог члана и о томе достави одговарајућу потврду овлашћеног лекара или другог надлежног органа."

Овим новододатим ставом 3. члана 187, пружа се додатна заштита запосленој жени – породиљи за случај да послодавац пренебрегне забрану отказа уговора о раду за време трудноће, породиљског одсуства, одсуства с рада ради неге детета и одсуства с рада ради посебне неге детета. Ништав акт не производи правно дејство и као такав искључује се из правног промета.

Другим речима, према одредбама овог става, решење послодавца о отказу уговора о раду запосленој је ништаво:

1) ако је на дан отказа уговора о раду послодавцу било познато да је запослена трудна, да је на породиљском одсуству, одсуству с рада ради неге детета или на одсуству с рада ради посебне неге детета;
2) ако запослена у року од 30 дана од дана пријема отказа обавести послодавца и достави одговарајућу потврду овлашћеног лекара или другог надлежног органа о томе да је трудна, да користи породиљско одсуство, одсуство с рада ради неге детета или одсуство с рада ради посебне неге детета.

Уколико послодавац, и поред наведених јасних одредаба Закона, донесе решење о отказу уговора о раду, запослена треба, сходно члану 271. Закона, да поднесе захтев инспекцији рада ради одлагања решења о отказу уговора о раду. Инспектор рада дужан је да донесе решење о одлагању извршења решења послодавца о отказу уговора о раду у року од 15 дана од дана подношења захтева запосленог, ако је запослена повела радни спор и ако је захтев поднет у року од 30 дана од дана покретања спора.

Уместо закључка

Поводом наведених новина у Закону, желимо да укажемо на два практична момента у вези с њиховом применом:

Најпре, наведене **новине у Закону нису донете да би породиљама рад на одређено време прерастао у рад на неодређено време**. Закон је само омогућио продужење радног односа закљученог с породиљама на одређено време до истека коришћења права на одсуствâ по том основу. Када истекне „продужени" рок, утврђен анексом уговора о раду на одређено време, послодавац ће донети решење о отказу уговора о раду, на основу члана 175. тач. 1) Закона.

Друго, сматрамо да **послодавци не морају да мењају своја општа акта да би унели наведене нове одредбе Закона.** Наведене одредбе могу се применити директном применом одредаба Закона, будући да су у питању императивне одредбе, које не захтевају посебну и додатну разраду у општим актима послодаваца, већ се могу непосредно применити из Закона.

LEGE ARTIS

ИНГ-ПРО

ПРОПИСИ У ПРАКСИ

Обрађујући широк спектар актуелних тема из домена правне и економске регулативе, електронски месечник ***Lege Artis*** доноси свеж и другачији приступ савременом пословању привредних субјеката, државних органа, образовних установа и адвокатских канцеларија, са посебним освртом на право и заштиту потрошача.

Под слоганом ПРОПИСИ У ПРАКСИ и на близу сто страна корисних информација у електронском формату, часопис ***Lege Artis*** постаје незаобилазни саветник и дневни пратилац у вашем животу, раду и пословању.

Организација и начин спровођења испита у основној и средњој школи

Постоји тачно 10 испита које је могуће полагати у основној и средњој школи. Доносимо предуслове и процедуру за полагање сваког од њих, а онима који су актуелни у ово доба године посвећена је нарочита пажња у овом тексту

Ученици основне и средње школе полажу разредни и поправни испит. Поред њих, у основној школи ученик полаже завршни испит и може да полаже испит из страног језика који се није изучавао у школи. У средњој школи полажу се још: завршни, матурски, допунски испит, испит за проверу стручне оспособљености, специјалистички испит.

Ученик основног музичког образовања и васпитања полаже годишњи испит, а ученик основног балетског образовања и васпитања полаже контролни и годишњи испит. У средњој музичкој и балетској школи полаже се и годишњи испит.

Испити се полажу по предметима и разредима.

Разредни испит

Разредни испит полажу само редовни ученици, јер су само они обавезни да присуствују настави. Редован ученик може у току школовања да промени својство у ванредног ученика, а ванредни ученик не може бити упућен на полагање разредног испита.

Одредбама члана 56. ст. 1. и 2. Закона о основној школи („Сл. гласник РС”, бр. 50/92, 53/93, 67/93, 48/94, 66/94 – Одлука УСРС, 22/2002, 62/2003 – др. закон, 64/2003 – испр. др. закона, 101/2005 – др. закон, 72/2009 и 52/2011– др. закон), прописани су случајеви када ученик основне школе полаже разредни испит.

Према наведеним одредбама Закона о основној школи, на полагање разредног испита у основној школи упућује се ученик који није похађао наставу више од трећине укупног годишњег броја часова, а оцењивањем се утврди да није савладао садржаје наставног плана и програма и ученик од 5. до 8. разреда који није оцењен из једног или више предмета.

Такође, ученик од 5. до 8. разреда, упућује се на полагање разредног испита из наставног предмета из којег није извођена настава више од трећине часова утврђених наставним планом и програмом.

Чланом 54. ст. 1. и 2. Закона о средњој школи („Сл. гласник РС”, бр. 50/92, 53/93, 67/93, 48/94, 24/96, 23/2002, 25/2002 – испр., 62/2003 – др. закон, 64/2003 – испр. др. закона, 101/2005 – др. закон, 72/2009 и 52/2011– др. закон) прописано је да се на полагање разредног испита у средњој школи упућује ученик који из оправданих разлога није присуствовао настави више од једне трећине предвиђеног броја часова, а оцењивањем се утврди да није савладао наставни план и програм.

Ученик основне и средње школе упућује се на полагање разредног испита, **само ако су задовољена оба услова истовремено**:

1) ученик није похађао наставу више од трећине укупног годишњег броја часова, односно оправдано није присуствовао настави више од једне трећине предвиђеног броја часова, и

2) оцењивањем је утврђено да није савладао наставни план и програм.

Испит за проверу стручне оспособљености

Школа врши упис ванредних ученика ради стицања стручне оспособљености уз сагласност Министарства просвете и науке. Да би школа могла да упише ванредне ученике за стицање стручне оспособљености, поред наведене сагласности Министарства, потребно је да министар просвете донесе наставни план и програм за одговарајуће стручно оспособљавање и да школа испуњава прописане услове да остварује наставне планове и програме средњег образовања у одговарајућем подручју рада.

Испитом стручне оспособљености проверава се оспособљеност кандидата за обављање послова и радних задатака за одговарајући образовни профил.

Специјалистички испит

У средњој стручној школи полаже се и специјалистички испит. У стручну школу, ради стицања специјализације, може да се упише лице са завршеном одговарајућом школом, које има најмање две године радног искуства.

Ванредан ученик, стиче услов да полаже специјалистички испит тек након реализованог наставног плана и програма специјализације.

Наставним планом и програмом утврђује се која је школа одговарајућа за стицање специјализације.

Јавне исправе које издаје школа ученицима који положе испите

Школа издаје ученику уверење о положеном испиту, а право на издавање уверења о положеном испиту има ученик:

- основне школе који је положио испит из страног језика који није изучавао у школи;
- средње школе који се упоредо школује у уметничкој школи, такође у својству редовног ученика, из стручних предмета у уметничкој школи;
- који стиче прво образовање као ванредни ученик;
- упоредно савлађује други наставни план и програм, односно део наставног плана и програма, као ванредан ученик;
- који прелази у другу школу ради завршавања започетог школовања у истом трајању;
- који се уписао у школу ради преквалификације;
- који се уписао у школу ради доквалификације;
- који је савладао програм стручног оспособљавања који траје до годину дана;
- који се уписао у школу ради стицања специјализације.

Састав комисије и оцењивање успеха ученика на испиту

Сви наведени испити полажу се пред испитном комисијом, коју чине најмање три члана, које одређује директор школе, од којих су најмање два стручна за предмет.

На испиту чланови комисије утврђују оцену већином гласова. Успех ученика на испиту оцењује се бројчано, просечном оценом: одличан (5), врло добар (4), добар (3), довољан (2) и недовољан (1). Успех ученика из предмета верска настава и грађанско васпитање изражава се описном оценом.

Жалба на испит

Ученик основног и средњег образовања и васпитања, његов родитељ, односно старатељ, има право да поднесе жалбу на испит. Жалба на испит подноси се директору школе, у року од 24 сата од саопштења оцене. Директор школе је дужан да одлучи о жалби, у року од 24 сата од њеног пријема. Уколико директор утврди да је испит обављен противно Закону или Закону о основној школи, Закону о средњој школи и прописима донетим на основу њих, поништиће испит и упутиће ученика на поновно полагање испита. Испит се организује у року од три дана од дана подношења жалбе.

За поновно полагање испита, директор решењем образује нову комисију у чијем саставу не могу да буду чланови комисије чији је испит поништен. Комисија има најмање три члана, од којих су два стручна за предмет, односно област предмета.

У ситуацији када школа нема потребан број стручних лица за одговарајући предмет, ангажује се стручно лице из друге школе. Оцена комисије је коначна.

Календар важења правних аката

У овој рубрици доносимо преглед прописа који током овог месеца престају да важе (у целости или у делу), односно који одложено ступају на снагу и/или се одложено примењују у целости или у делу:

- Правилник о ограниченој употреби генетички модификованих организама, објављен у „Службеном листу СРЈ”, бр. 62/2002 од 15. 11. 2002. године

– престаје да важи 1. јуна 2013. године, осим чл. 11. и 12.

- Правилник о садржини и обрасцу пријаве за употребу у затвореним системима генетички модификованих организама, начину заштите поверљивих података из пријаве, као и о садржини пријаве за обнављање одобрења за употребу у затвореним системима, објављен у „Службеном гласнику РС”, бр. 69/2012 од 20. 7. 2012. године

– примењује се од 1. јуна 2013. године.

- Закон о потврђивању Споразума о сарадњи између Владе Републике Србије и Владе Републике Турске у борби против тешких кривичних дела, нарочито тероризма и организованог криминала, објављен у „Службеном гласнику РС – Међународни уговори”, бр. 11/2011 од 27. 12. 2011. године

– Споразум ступа на снагу 8. јуна 2013. године

- Правилник о обрасцу збирне пореске пријаве о обрачунатим и плаћеним доприносима за обавезно социјално осигурање по одбитку, објављен у „Службеном гласнику РС”, бр. 96/2004, 105/2004, 65/2005, 82/2006, 15/2012 и 123/2012

– Обрасци спецификација ОС и ОС-1 о уплати доприноса за сваког обвезника – осигураника из члана 2. овог правилника, подносе се уз образац ПП ОД и ПП ОД-1, за обрачунате и плаћене доприносе почев за месец јул 2013. године

- Наредба о обавезном атестирању шлемова за заштиту у индустрији, објављена у „Службеном листу СФРЈ”, бр. 4/82 и 43/82

– престаје да важи 1. јула 2013. године

- Наредба о обавезном атестирању шлемова за ватрогасце, објављена у „Службеном листу СФРЈ”, бр. 67/86 од 12. 12. 1986. године

– престаје да важи 1. јула 2013. године

- Наредба о обавезном атестирању апарата за заштиту органа за дисање, објављена у „Службеном листу СФРЈ”, бр. 49/87 од 25. 7. 1987. године

– престаје да важи 1. јула 2013. године

Улога цивилног сектора у креирању друштвеног система у Републици Србији

Функционисање савременог демократског друштва не може се замислити без слободног деловања грађана кроз разне облике удруживања. Анализом постојећег позитивноправног оквира, упознаћемо, у два наставка, овај правни институт, али и његов утицај на укупне друштвене токове

Удружења грађана или ОЦД (организације цивилног друштва) теже промоцији и заштити права грађана, угрожених друштвених група или једноставно усмеравају пажњу јавности на неке потиснуте или запостављене теме (не мање друштвено важне) као што су, на пример, заштита права детета, заштита угрожених животињских врста или екологија.

Развој демократског друштва, у данашње време, не може се замислити без слободе грађана на међусобно удруживање у циљу постизања декларисаних циљева. Полазећи од те идеје, **слобода удруживања у Србији представља Уставом и законом загарантовано право грађана**. Наиме, члан 55. Устава јемчи слободу политичког, синдикалног и сваког другог удруживања грађана, као и право грађана на избор да не буду чланови удружења. Устав даље прописује да се удружења оснивају без било каквог претходног одобрења надлежног органа, уз обавезан упис у регистар који води Агенција за привредне регистре. Устав и Закон изричито забрањују тајна и паравојна удружења, као и удружења која имају недозвољене циљеве. Усвајањем новог Закона о удружењима 2009. године („Сл. гласник РС", бр. 51/2009, у даљем тексту: Закон) престали су да важе Закон о друштвеним организацијама и удружењима грађана и Закон о удруживању грађана у удружења, друштвене организације и политичке организације које се оснивају за територију СФРЈ (осим одредаба које се односе на спортске организације и удружења).

Закон уређује разна питања значајна за рад удружења као што су оснивање, правни положај, упис и брисање из регистра, чланство и органи, статусне промене, престанак удружења и сл. Овим законом, такође, уређују се и статус и деловање страних удружења на територији Републике Србије. Треба напоменути да се на политичке странке, синдикате, удружења организована ради обављања одређених делатности у циљу стицања добити, спортске организације и удружења, цркве и верске заједнице, и друга удружења чији је рад уређен посебним законом, одредбе овог Закона сходно примењују у питањима која нису уређена тим посебним законом. То нас доводи до закључка да Закон представља својеврсни *lex generali* или кровни закон у односу на посебне законе из ове правне сфере.

Развој невладиног сектора

Удружења грађана или како их још називају НВО, невладине организације (*non-governmental organizations, NGO*) датирају још из прве половине 19. века. У то време, нарочиту улогу имају интернационална удружења која су се бавила питањима укидања ропства и женским правима. **Нагли развој невладиног сектора**

Надзорни одбор је самосталан орган који непосредно бира скупштина. Надлежност надзорног одбора се, између осталог, састоји у сталном праћењу рада свих органа удружења и старању о поштовању одредаба статута и законитости рада, контроли финансијско-материјалног пословања, анализи усвајања и примене нормативних аката и одлука удружења и др. У зависности од потреба и интересовања чланова, у оквиру удружења могу се организовати стручна тела, одбори и комисије чије су активности усклађене с циљевима удружења.

Ништавост одлука органа удружења

Сваки члан удружења може покренути поступак пред надлежним основним судом за утврђивање ништавости општег акта удружења који је донет супротно статуту или другом општем акту удружења, односно за утврђивање ништавости појединачног акта који је донет супротно закону, статуту или другом општем акту, у року од 15 дана од дана сазнања за акт, а најкасније у року од 6 месеци од дана доношења акта.

Утврђивањем ништавости акта не дира се у права која су стекла трећа савесна лица. Поступак за утврђивање ништавости акта води се према одредбама закона којим се уређује парнични поступак. Чланови органа удружења одговарају солидарно за штету коју својом одлуком проузрокују удружењу, ако је та одлука донета грубом непажњом или с намером да се штета проузрокује, осим ако су у поступку доношења одлуке издвојили своје мишљење у записник. Поступак за накнаду штете покреће се на основу одлуке органа одређеног статутом удружења или статутом одређеног дела чланова удружења.

***** У септембарском броју часописа говорићемо о имовини удружења, страним НВО у нашој земљи, као и о начину финансирања цивилног сектора.**

Прослушавање...

Шта је *apostille?*

Реч је о потврди у складу са Хашком конвенцијом о укидању потребе легализације страних јавних исправа. Дакле, уместо компликованог поступка легализације јавне исправе (исправе издате од стране државних органа), посебном потврдом (*appostille*) се потврђује својство потписника јавне исправе и истинитост печата или жига који документ носи. Уколико се документи (јавне исправе) издати у Републици Србији користе у државама потписницама Хашке конвенције о укидању потребе легализације страних јавних исправа, потврду њихове веродостојности извршиће председник суда или овлашћени судија надлежног основног суда својим потписом и печатом суда.

У ком случају говоримо о атракционој надлежности?

Кад суд који решава спор који већ тече међу парничним странкама привуче под своју надлежност други спор који је у вези са текућим спором, а за који иначе не би био надлежан.

Шта означава сиромашко право?

Право странке да због лоших материјалних прилика буде ослобођена од плаћања трошкова поступка.

СУДСКО-АДВОКАТСКИ РОКОВНИК ЗА 2013.

Уважавајући примедбе и предлоге својих дугогодишњих корисника, издавачко друштво ИНГ-ПРО д.о.о. објавило је Судско-адвокатски роковник за 2013. у два одвојена дела, у препознатљивом и општеприхваћеном решењу у тврдом кожном повезу, формата Б5, високог квалитета двобојне штампе и израде.

Због заказивања рочишта више месеци унапред у наредној години, а на предлог појединих судова, седмични систем је проширен све до средине априла 2014. Списак судова и јавних тужилаштава такође је употпуњен адресама и бројевима телефона.

Први део, **Роковник**, 240 страна, садржи:

- Месечни систем
- Седмични систем
- Евиденцију решених предмета по месецима и финансије
- Судске таксе и адвокатске тарифе
- Додатак: Важни датуми, Православни календар за 2013. и 2014, Важни телефони, Амбасаде, Србија и Црна Гора у километрима, Мерне јединице, Телефонски именик и Белешке

Други део, **Именик**, 330 страна, садржи:

- Преглед судова и јавних тужилаштава са адресама и бројевима телефона
- Именик арбитара и миритеља у поступку мирног решавања радних спорова
- Списак извршитеља
- Списак судских вештака
- Списак судских тумача
- Адресар адвоката по адвокатским коморама

Судско-адвокатске роковнике за 2013. можете поручити на бројеве телефона: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822 или е-поштом на ingpro@ingpro.rs

Франшизинг – опција за развој МСП сектора

Олакшавајући и убрзавајући развој предузетништва, концепт франшизинга пружа сигурнији почетак пословања и знатно повећава шансе за опстанак на савременом тржишту и тиме остварује значајну улогу у свакој земљи. Истраживања показују да покретање пословања у систему франшизе веома ретко не успева

Тржиште малопродаје у Србији веома је уситњено и претежно сачињено од ситних и независних малопродаваца, али, захваљујући разним врстама спајања и припајања, последњих година долази до његове консолидације. Улога ситних и независних малопродаваца слаби, а на тржишту јача доминација ограниченог броја великих малопродаваца с великим и модерним малопродајним објектима.

Слично је и на свим модерним тржиштима, где је улога ситних и независних трговаца на мало драматично слабила у претходном периоду. Уместо традиционалне слике малопродаје с великим бројем малих и независних трговаца, на тржиштима широм света данас егзистирају модерни и велики објекти малопродаје, чиме се знатно повећава просечна величина малопродајних објеката и смањује густина њиховог распореда по тржишту. Под притиском ове нове конкуренције, мале продавнице, ипак, у потпуности не нестају с тржишта, будући да за њих постоје тржишне нише за које је њихово постојање оправдано.

Упркос све израженијој доминацији крупних малопродаваца, **улога малих и средњих предузећа у овом сектору никако се не би смела занемарити**. Број малих и средњих предузећа и предузетника из области трговине на мало чини преко 95% регистрованих субјеката у овој области и они остварују промет од око 75% укупног промета у малопродаји, односно запошљавају око 85% од укупно запослених у малопродаји на тржишту Србије.

Трговина, пре свега малопродаја, и даље представља привлачно подручје за развој мале привреде. Реч је о радно интензивној делатности за чије је отпочињање потребно знатно мање капитала него што је то случај у индустрији. Мала трговинска предузећа имају могућност да се брзо прилагоде измењеним околностима на тржишту. Фокусирају се углавном на уже тржишне делове, на тзв. тржишне нише, на којима велика предузећа не могу или немају интереса да послују. Тиме доводе до потпунијег задовољавања конкретних захтева потрошача и при том су у прилици да одговоре и на најспецифичније потребе сваког тржишног сегмента. Самим тим, њихове стратегије прилагођавања појединачном потрошачу представљају генератор иновација на тржишту.

Оно што одликује овај сегмент пословања јесте брзо настајање, али и брзо нестајање с тржишта. Углавном је реч о породичним фирмама, а већина њих с тржишта нестане и пре него што пословање преузме наредна генерација. На тржиште се лако улази, али се на њему све теже опстаје. Радикално мењање услова и структуре тржишта захтева сасвим нов приступ пословању и брзу трансформацију ових малопродаваца.

У овом случају, мали трговци не треба да буду пасивни учесници на тржишту и неми посматрачи, већ морају да развијају стратегију вертикалне и хоризонталне кооперације и

Уводи се обавеза даваоца франшизинга да најмање 10 дана пре закључења уговора или пре плаћања накнаде будућем кориснику преда документ са 20 категорија информација важних за доношење одлуке о уласку у систем.

Године 1993. удружења *NASAA* усвојило је формулар – типски документ са 20 захтева с предуговорним обавештењима, а 2008. године овај образац је замењен новим – *Franchise Disclosure Document*.

У Србији се на уговоре о франшизингу примењују општа начела облигационог права и норме компатибилних именованих уговора (лиценца, продаја, заступање, закуп, лизинг, Закон о облигационим односима 1978). Помиње се у Закону о жиговима из 2005. у чл. 44. где се предвиђа могућност преноса права на жиг уз обавезну писану форму и регистрацију уговора.

У уговорима о франшизингу често се сусрећу одређене клаузуле које ограничавају или ускраћују слободу конкуренције. У Закону о заштити конкуренције из 2009. године, у члану 14, ови споразуми могу бити изузети из правила о заштити конкуренције због позитивних ефеката на потрошаче, дистрибуцију и тржиште, чак и ако садрже рестриктивне норме које представљају повреду конкуренције.

Осим тога, крајем 2006. године, формирана је Радна група за привредне уговоре Комисије за израду Грађанског законика од стране Владе Републике Србије, која је у материју тзв. нових привредних уговора уврстила и правила за регулисање уговора о франшизингу у будућем Грађанском законику, и то као један од могућих модела. Заједно с предлогом о уношењу правила о предуговорном обавештавању код уговора о франшизингу у будућем Грађанском законику Републике Србије, ова правила биће предмет дела који се бави националном регулативом уговора о франшизингу.

Након година кризе и нестанка франшизинга с привредне сцене, може се рећи да је први знак појачаног интересовања за развој франшизинга у Србији била и одлука *UNIDROIT* (*Research Scholarship Programme*) и Владе Републике Србије да у току 2005. године обезбеде нацрт Закона о предуговорном обавештавању код уговора о франшизингу.

После свега изложеног, намеће се закључак да је франшизинг концепт потребно стимулисати и правно регулисати јер представља велики потенцијал за развој привреде и самозапошљавања, што је једном тржишту у транзицији, попут тржишта Републике Србије, и више него потребно.

Смешна страна адвокатуре

Адвокат: „Шта вам је тог јутра прво рекао супруг?"

Сведок: „Рекао је Марија."

Адвокат: „И зашто вас је то узрујало?"

Сведок: „Зато што се зовем Наташа..."

◎◎◎

Адвокат: „Господине, сигуран сам да сте паметан и поштен човек."

Сведок: „Хвала вам на томе. Да нисам под заклетвом и ја бих вама узвратио комплимент."

ИНГ-ПРО

PROPISI.NET

ОНЛАЈН ПРАВНИ ИНФОРМАЦИОНИ СИСТЕМ

ПРАТИТЕ ПУТЕМ ИНТЕРНЕТА

прописе, судску праксу, правна мишљења, моделе уговора и образаца, електронски часопис, коментаре, калкулаторе камата и судских такси, актуелности...

...у брзој, јединственој и дневно ажурној интернет апликацији, која функционише без икакве инсталације, с међусобно повезаним документима, и са Мејл сервисом, који све промене из области вашег пословања доставља на ваш мејл.

Посетите Правни информациони систем на интернет адреси

WWW.PROPISI.NET

ИНГ-ПРО

20

ГОДИНА С ВАМА

Путеви – правни положај, стратегија и реалност

У току историје људских заједница путеви су били веома значајни за привреду и друштво у целини, али и један од главних покретача државног развоја. Имајући то у виду, правно уређивање материје јавних путева, као и планирање њиховог развоја, постаје ствар од прворазредног интереса

Изградња, одржавање и коришћење главних инфраструктурних објеката у друмском саобраћају – путева, захтева знатна улагања материјалних средстава. Иако је период изградње путева релативно дуг, треба истаћи да уз добро одржавање и до неколико генерација једне заједнице може уживати у предностима добре саобраћајне повезаности с другим заједницама.

Значај путева за привредну и друштвену структуру људских заједница био је и остао веома изражен, а начин њихове изградње, редовног и периодичног одржавања, обично је веома сложен и дуготрајан процес. Сâм процес подразумева и веома компликован начин финансирања тих послова, и то не само због количине потребних средстава, већ и због броја и врсте учесника – извршилаца и њихове организационе структуре, узрокујући тиме бројне непосредне и посредне ефекте на кориснике путева и на заједницу у целини.

Изградња, одржавање и коришћење путева појављује се као важан фактор привредног развоја једне државе, а такође испољава своје ефекте и на регионалном нивоу, и то као значајан фактор развоја неразвијених подручја или бржег развоја оних развијених, будући да директно утиче на развој других привредних грана, пре свега: пољопривреде, индустрије, шумарства, трговине и туризма. Осим тога, уочен је и ефекат који настаје код изградње нових путева, а који се огледа кроз пораст вредности земљишта које је наслоњено непосредно уз новоизграђену саобраћајницу.

Путеви у правном систему Републике Србије

Основни и најважнији правни акт који уређује материју путева у правном систему Србије јесте Закон о јавним путевима („Сл. гласник РС”, бр. 101/05, 123/07, 101/11 и 93/12, у даљем тексту: Закон).

У члану 2. Закона, поред осталог, дефинисан је појам пута и дате су врсте путева, и то на следећи начин:

1) *пут* је изграђена, односно утврђена површина коју као саобраћајну површину могу да користе сви или одређени учесници у саобраћају, под условима одређеним законом и другим прописима;

2) *јавни пут* је пут који испуњава прописане критеријуме за категоризацију од стране надлежног органа;

3) *државни пут* је јавни пут који саобраћајно повезује:

- територију државе с мрежом европских путева, односно део је мреже европских путева;
- територију државе с територијом суседних држава;
- целокупну територију државе;
- привредно значајна насеља на територији државе;
- подручје два или више округа или подручје округа, као и његов део који пролази кроз насеље, у случају да није изграђен обилазни пут поред насеља.

4) *аутопут* је државни пут који је намењен искључиво за саобраћај моторних возила, са физички раздвојеним коловозима по смеровима, денивелисаним раскрсницама,

реализације тих активности с проценом финансијских средстава потребних за спровођење Стратегије у години која је предмет тог годишњег програма. Може се истаћи да је министарство надлежно за послове саобраћаја, од доношења Стратегије, редовно извршавало ову обавезу, тако да су наведени програми доношени и објављивани.

Основни проблем који се појавио у току реализације Стратегије **јесте недостатак података о степену примене и спровођења Стратегије**, што је последица чињенице да у министарству надлежном за послове саобраћаја **не постоје запослени чији би задатак било праћење извршења Стратегије**, што подразумева и свакодневно прикупљање, праћење и анализу релевантних података о томе.

Наиме, приликом припреме текста Стратегије, радна група која ју је припремала сматрала је неопходним да се у министарству надлежном за послове саобраћаја формира унутрашња јединица са искључивим задатком да прикупља и анализира податке о реализацији Стратегије, а потом да, на темељу прикупљених података даје смернице и предлоге за даље спровођење, као и за измену и унапређење Стратегије.

Ту јединицу би сачињавали експерти за поједине видове саобраћаја, а поред изложених послова, та јединица би вршила и припрему за доношење стратешких докумената који би за предмет имали поједине видове саобраћаја, односно поједине сегменте транспортног система, тј. секторске стратегије.

Како је ова замисао била у супротности са сталним захтевима за смањењем државне администрације, у пракси никада није заживела.

Непостојање континуираног прикупљања и анализе података у овој области довело је до тога да је **спровођење Стратегије**, како у целини, тако и у области јавних путева, **било врло отежано**, а да је давање прецизних и делотворних смерница од стране министарства надлежног за послове саобраћаја постало веома тежак, готово и немогућ посао. Мора се посебно **подвући чињеница да** од дана доношења **Стратегија није мењана**, допуњавана нити усавршавана, иако су се околности у којима је припремана у међувремену у потпуности измениле, баш као и чињеница да **ни секторске стратегије никада нису донете**.

С тим у вези може се истаћи да су активности и смернице министарства надлежног за послове саобраћаја, као последица Светске економске кризе, пре свега биле усмерене на ургентне и захтевне послове, на пример, на изградњу и одржавање најважнијих путних праваца.

Уместо закључка

Сагледавањем свега изложеног, недвосмислено се може закључити да консеквентна реализација процеса категоризације јавних путева и брзо превазилажење проблема који су настали током овог поступка може омогућити брз и успешан развој мреже тих путева, а посебно државних путева који, по својој природи, могу да постану значајан услов за даљи привредни развој Републике Србије.

Осим тога, у циљу ефикасне и целисходне примене Стратегије, у министарству надлежном за послове саобраћаја потребно је обезбедити образовање унутрашње јединице сачињене од стручњака за све видове саобраћаја, а који су организовани у појединачне јединице по врстама саобраћаја. У целини гледано, превасходни задатак те јединице био би да, у сарадњи са саобраћајним секторима разврстаним по видовима саобраћаја унутар министарства надлежног за послове саобраћаја, привредним субјектима и удружењима у области транспорта, утврди тачно стање о степену спровођења одредаба Стратегије и да на темељу тога припрема измене и допуне текста Стратегије, те да успостави и контролише ефикасан систем надзора над применом и извршењем Стратегије, што подразумева и давање конкретних смерница привредним субјектима у области саобраћаја, по видовима саобраћаја, а у циљу што ефикаснијег спровођења одлука Стратегије.

Имате питање? Имамо одговор!

У овој рубрици доносимо одговоре на нека од питања која сте упутили нашем часопису. Подсећамо да питања можете поставити коришћењем одговарајућих е-адреса у заглављу тематских рубрика. Настојаћемо да одговоримо на свако од њих!

СУДСКИ ПОСТУПЦИ

П: *Да ли се достављање тужбе путем DHL-а лицу које има пребивалиште у иностранству сматра уредном доставом?*

О: Само би се у нашој земљи писмена могла уредно доставити преко DHL-а. За доставу у иностранству предвиђена је достава дипломатским путем. Како ни Хашка конвенција не предвиђа такав вид доставе, он се не би могао сматрати уредним. Само у случају да је закључена нека билатерална конвенција између земаља странака у поступку и да је њом предвиђен такав облик достављања, оно би се могло ценити као уредно. Такво становиште је изнето и кроз одлуку Привредног апелационог суда Пз. 8587/12.

ОБРАЗОВАЊЕ

П: *Да ли се организација екскурзија и избор агенција спроводе према Закону о јавним набавкама или према Правилнику о наставном плану и програму за гимназију?*

О: Правилником о наставном плану и програму за гимназију („Службени гласник СРС – Просветни гласник”, бр. 5/90 и „Просветни гласник”, бр. 3/91, 3/92, 17/93, 2/94, 2/95, 8/95, 23/97, 2/2002, 5/2003, 10/2003, 11/2004, 18/2004, 24/2004, 3/2005, 11/2005, 2/2006, 6/2006, 12/2006, 17/2006, 1/2008, 8/2008, 1/2009, 3/2009, 10/2009, 5/2010 и 7/2011), у делу: „Основе васпитног рада у гимназији”, у поглављу: „Остваривање васпитног циља и задатака у ваннаставним активностима”, у одељку: „Факултативне ваннаставне активности”, у пододељку: „Екскурзија”, прописан је начин организације екскурзије за ученике гимназије.

Организација и реализација екскурзије за ученике средњих стручних и уметничких школа ближе је регулисана одредбама Правилника о плану и програму образовања и васпитања за заједничке предмете у стручним и уметничким школама („Службени гласник СРС – Просветни гласник”, бр. 6/90 и „Просветни гласник”, бр. 4/91, 7/93, 17/93, 1/94, 2/94, 2/95, 3/95, 8/95, 5/96, 2/2002, 5/2003, 10/2003, 24/2004, 3/2005, 6/2005, 11/2005, 6/2006, 12/2006, 8/2008, 1/2009, 3/2009, 10/2009, 5/2010 и 8/2010), у поглављу: „Остваривање васпитног циља и задатака у ваннаставним активностима”, под „Б. Факултативне ваннаставне активности”, у одељку: „Екскурзија”.

Процедура и поступак организације и реализације екскурзије и наставе у природи у основној школи, односно у првом и другом циклусу основног образовања и васпитања спроводи се у складу са Упутством Министарства просвете – Кабинета министра, број: 610-00-790/2010-01 од 16. 9. 2010. године.

Напомињемо да Упутство за остваривање наставе у природи у првом циклусу основног образовања и васпитања и Правилник о програму за остваривање екскурзије у првом и другом циклусу основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 7/2010 од 24. 8. 2010. године) остају на снази. Имајући у виду чињеницу да њима није ближе прописана процедура организације екскурзије и наставе у природи, до доношења новог правилника, исте ће се организовати и спроводити према одредбама поменутог Упутства Министарства просвете.

Подаци од значаја за рад пословних субјеката

Износи личних примања запослених

ВРСТА ИСПЛАТЕ	ПО ЗАКОНУ О РАДУ	ПОРЕСКИ ТРЕТМАН
1.	2.	3.
Регрес за коришћење годишњег одмора	Исплата по овом основу је обавезна, у висини утврђеној општим актом, односно уговором о раду код послодавца (члан 118. тач. 6) Закона о раду)	Плаћају се све пореске обавезе као на зараду
Отпремнина код одласка у пензију	Према Закону о раду, исплаћује се најмање у висини 3 просечне зараде у Републици Србији према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за статистику (64.249 × 3 = 192.747)	Не опорезује се до износа троструке месечне зараде по запосленом у Републици према последњем податку (64.249 × 3 = 192.747 дин.)
Јубиларна награда	До висине утврђене општим актом послодавца	Неопорезиво до 17.376 динара годишње
Накнада трошкова превоза до посла и повратка са посла	До висине цене превозне карте у јавном саобраћају	Не опорезује се до висине превозне карте, односно до висине стварних трошкова превоза, а највише до 3.476 дин.
Накнада за исхрану у току рада	Исплата по овом основу је обавезна, у висини утврђеној општим актом, односно уговором о раду код послодавца (члан 118. тач. 5) Закона о раду)	Плаћају се све пореске обавезе као на зараду
Дневница за службено путовање у земљи	До висине прописане општим актом, односно уговором о раду код послодавца (члан 118. тач. 2) Закона о раду)	Неопорезиво до 2.086 дин. по дневници
Дневница за службено путовање у иностранство	Најмање у висини утврђеној посебним прописима (члан 118. тач. 3) Закона о раду)	Не опорезује се до износа прописаног Уредбом о накнади трошкова и отпремнини државних службеника и намештеника („Сл. гласник", број 86/07)
Теренски додатак (дневна накнада за повећане трошкове рада на терену)	Према Закону о раду, ако се предвиди општим актом, односно уговором о раду	Плаћају се све пореске обавезе као на зараду

ВРСТА ИСПЛАТЕ	ПО ЗАКОНУ О РАДУ	ПОРЕСКИ ТРЕТМАН
1.	2.	3.
Једнократна новчана накнада запосленима за чијим је радом престала потреба (одељак IV Програма за решавање вишка запослених...) („Сл. гласник РС", бр. 64/2005... 6/2012)	Десет просечних зарада у Републици (тренутно, 642.490 дин.) за запослене који имају више од 10 година стажа осигурања, или у висини динарске противвредности 100 евра по години стажа осигурања	Не опорезује се до износа из претходне колоне, а за лица старија од 50 година живота – без ограничења износа
Стимулативне отпремнине при споразумном престанку радног односа (члан 177. Закона о раду)	Исплаћује се у складу са општим актом или уговором о раду	Плаћају се све пореске обавезе као на зараду

Календар догађаја...

ЈУН 2013.	● **Стечајни поступак у пракси – радионица за стечајне управнике почетнике** Агенција за лиценцирање стечајних управника
4. ЈУН 2013.	● **Семинар: Најчешће коришћени механизми и нови тренд у коришћењу инструмената плаћања у међународној трговини,** Привредна комора Београда
5. ЈУН 2013.	● **Једнодневни инструктивни семинар: Наплата спорних потраживања – правне алтернативе,** Привредна комора Србије ● **Инструктивни тренинг-семинар: Девизно пословање у складу са новим прописима,** Регионална привредна комора Нови Сад
18. ЈУН 2013.	● **Једнодневни инструктивни семинар: Анализа новчаних токова у функцији праћења ликвидности привредног друштва,** Привредна комора Србије
20. ЈУН 2013.	● **Инструктивни тренинг-семинар: Међународна цесија, асигнација и пренос потраживања у складу са новим прописима,** Регионална привредна комора Нови Сад
25. ЈУН 2013.	● **Једнодневни инструктивни семинар: Пословне финансије и финансијско планирање у привредном друштву** Привредна комора Србије

Корисни модели правних аката

Решење о структури радне недеље наставника-педагога школе

Назив школе _____
Место _____
Улица и број _____
Деловодни број _____
Датум _____

На основу члана 136. Закона о основама система образовања и васпитања („Сл. гласник РС”, бр. 72/2009, 52/2012) и Правилника о норми часова непосредног рада са ученицима, наставника, васпитача, стручних сарадника у основној школи („Сл. гласник РС”, бр. 2/92, 2/2000), директор школе доноси

Р Е Ш Е Њ Е
о структури радне недеље наставника-педагога школе

_____ (*име и презиме педагога*) распоређеној на пословима наставника верске наставе с пуним радним временом, на основу програма образовања и васпитања, годишњег плана рада и поделе часова, у оквиру радне недеље у школској _____ години, утврђују се послови и радни задаци:

	недељни фонд часова
НЕПОСРЕДАН РАД СА УЧЕНИЦИМА	

наставак на следећој страни

Члан 9.

Послугопримац је дужан да Послугодавцу накнади евентуално претрпљену штету за пропаст и оштећење предмета послуге ако је за оштећење крив он сам или лица за чије поступке он одговара.

Члан 10.

Послугопримац је дужан да Послугодавцу накнади евентуално претрпљену штету за пропаст и свако оштећење предмета послуге проузроковано дејством више силе и случаја, или радњом трећег лица за чије поступке не одговара, ако је предмет послуге предао на употребу трећем лицу без сагласности Послугодавца.

Члан 11.

Послугопримац је дужан да Послугодавцу накнади евентуално претрпљену штету за пропаст и свако оштећење предмета послуге проузроковано дејством више силе и случаја, или радњом трећег лица, ако је у доцњи с враћањем предмета послуге Послугодавцу.

Члан 12.

Послугопримац се обавезује да сноси све трошкове осликавања мурала и уклањања мурала из члана 3. ст. 2. и 3. овог уговора.

Члан 13.

Уговорне стране су сагласне да сва спорна питања у вези с применом овог уговора решавају споразумно, у духу пријатељских односа који међу њима владају, а ако то не буде могуће надлежан је _____ суд у _____.

Члан 14.

Овај уговор је сачињен у _____ (*бројем и словима*) истоветних примерака који имају снагу оригинала, од којих свакој уговорној страни припада по ____ примерка.

Послугодавац

_____

Послугопримац

_____

УНАКРСНИ ПОГЛЕД

ПОРЕЗИ И АКЦИЗЕ

РАДНИ ОДНОСИ И СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ

ПЛАНИРАЊЕ И ИЗГРАДЊА

СУДСКИ ПОСТУПЦИ

КОМПАНИЈСКО ПРАВО

БУЏЕТИ

АУТОРСКО ПРАВО И ПРАВО ИНДУСТРИЈСКЕ СВОЈИНЕ

ОБРАЗОВАЊЕ

ЕВРОПСКО ПРАВО

ТАБЕЛЕ И УЗОРЦИ